

ACC. NR. 5384

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson

Härad: Hök Adress: Kung. Oscarsväg 7, Lund

Socken: Hishult Berättat av Johannes Bengtsson

Uppteckningsår: 1936 Född år 1861 i N. Össjö, Hishult.

Uppteckningen rör

Bränna svedja.

sid. 2.

Arbetsfördelning vid

svedjebruk i Hishult.

" 3.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5384

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson

Härad: Hök Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund

Socken: Hishult Berättat av Johannes Bengtsson

Uppteckningsår: 1936 Född år 1861 i N. Össjö, Hishult.

Uppteckningen rör Bränna svedja. sid. 2.

Arbetsfördelning vid
svedjebruk i Hishult. " 3.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5384

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson

Härad: Högd Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund

Socken: Hishult Berättat av Nils Peter Bengtsson

Uppteckningsår: 1936 Född år 1857 i Måralt, Hishult.

Uppteckningen rör Bränna svedja.

sid. 1, 2, 4, 6.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson
Härad: Hök Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund
Socken: Hishult Berättat av Karl Nilsson
Uppteckningsår: 1936 Född år 1872 i Bonalt, Hishult.

Uppteckningen rör Bränna svedja. sid. 4.

Bränning på mossjord. " 5.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5384

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson
Härad: Höle Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund
Socken: Hishult Berättat av Karl Blomberg
Uppteckningsår: 1936 Född år 1866 i Hishults kyrkby.

Uppteckningen rör Bränna svedja. sid. 6.
Genaholms svedjor. " 7.

Skriv endast på denna sida!

5384

Bränna svedja.

Meddelaren var barnfödd på platsen men någon svedjebränning hade inte förekommit där i hans minne.

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5384

Bränna svedja.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1.

Meddelaren hade i sin ungdom varit med om att bränna svedjor på "uthyggen" och även i senare tid vid nyodling. Mitt emot hans hem låg en gammal svedja där nu växte tät fin skog. Vid sådden på svedjan myllades säden ner med en träharv där man kunde komma fram. På det övriga antingen räfste man ner med en vanlig t r ä r i v a eller också hackades det ner.

Det fanns de, som hade potatis två år i rad på sin svedja. Meddelaren kände ej till att man brukade inhägna svedjorna där i byn. Detta behövdes ej heller eftersom de i regel voro förlagda till inägorna dit kreaturen ej släpptes förrän efter skörden.

5384

Arbetsfördelning vid svedjebruk i Hishults s:n.

Sedan skogen på vintern blivit fälld och timret borttransporterat brändes ris och grenar på våren, vilket allt utfördes av männen. Därpå sattes potatis, vilket utfördes både av kvinnor och män. Plockningen var kvinnornas och barnens arbete. Rågsådden på hösten utfördes av männen. Rågen skars oftast med skära av kvinnorna och männen hjälpte till att binda och sätta upp den samt hemforsla den.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

2.

5384

Bränna svedja.

Det var särskilt vid tiden för enskiftets genomförande (förmodligen avsåg meddelaren laga skifte H&N.) som man brände svedjor. Då hade man nämligen "uthyggen", "rågångshyggen" med flera hyggen från vilka avfallet av träden, grenar, toppar och ris drogs tillsammans på lämpliga ställen och brändes. Vidare röjde och svedjade man kring nybyggna vid de utflyttade gårdarna. Men denna svedjning skedde i samband med nyodling och resulterade i riktigt åkerbruk.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1.

Bränning på mossjord.

Man brukade bränna torvor på mossjord och sedan så havre. Antingen hackade man upp stora torvor med en flåhacka och ställde den på kant för att torka, eller också skar man långsmala torvor med ett skärjärn. Dessa senare, rullades i en spiral när de ställdes upp för torkning.

Det fanns många, som höll på att bränna år efter år på mossjorden, vilken härigenom blev så förstörd att till slut ingenting växte utom möjligen säv och annat som var värdelöst som foder.

Ibland hände det att det blev j o r d e l d, som man inte kunde släcka på annat sätt än att köra dit grus och breda över för att kväva elden, vilket inte alltid lyckades. En man som hette Sven Bengtsson och som bodde i kyrkbyn hade bränt på en mosse där det tog jordeld, som han ej fick släckt. Då en hans häst råkade komma ut på mossen trampade han igenom och fick benen sönderbrända och måste slaktas.

5384

Bränna svedja.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1.

I sin ungdom hade meddelaren varit med om att bränna svedjor i skogen intill vången.

Det var buskar, grenar och ris efter vinterns skogsavverkning, som breddes ut över marken och brändes i april eller maj, när de hunnit torka något. Sedan satte man potatis i små rader mellan stubbar och stenar. På hösten, innan potatisen plockats upp sådde mannen på stället 2 a 3 f j e d a r råg på svedjan. (en fjede är i Knäred = 4 steg). Hustrun och barnen plockade sedan upp potatisen och rågen blev då samtidigt nermyllad. Efter rågskörden fick man gräsbete för kreaturen och sedan kom skogen igen. "Det blev fint f e r e på svedjorna".

Om svedjan låg tämligen nära hemmavid brukade många "hålla den uppe", och röja sten och stubbar så att det med tiden blev riktig åker. I utkanten av kyrkbyn finns flera sådana åkrar.

5384

Genaholms svedjor.

I Fagerhults s:n i Småland finnes ett område som kallades "Genaholms svedjor" där en man, som hette Genaholm hade svedjat i stor utsträckning. En välvd källare som rymde 500 tunnor potatis hade uppförts på platsen och den står ännu kvar. "Den gubben blev smått rik på sina svedjor."

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

2.